

Bijlage 1

Adviesvraag

20110147/1012

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BZ Den Haag

Aan de voorzitter van de Onderwijsraad
Prof. dr. G.T.M. ten Dam
Nassaulaan 6
2514 JS DEN HAAG

Rijstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BZ Den Haag
www.rjsoverheid.nl

Contactpersoon
Y. Louakli
T +31-70-412 2094
youssef.louakli@minocw.nl
IPC 2480

Deze referentie
269857

18 APR. 2011

Datum
Betreft Adviesaanvraag inzake burgerschap en sociale integratie

Geachte mevrouw Ten Dam,

In uw advies "onderwijs en burgerschap" uit 2003, stelt u dat veranderingen in de bevolkingssamenstelling en voortschrijdende individualisering toenemen. De roep om meer samenhang en betrokkenheid - ook in het onderwijs - werd op dat moment evident geacht. Concreter betekende dit dat belanghebbenden uit de omgeving van de school, vertegenwoordigers van de lokale overheid en wetenschappers het als een opdracht zagen om burgerschap in en rondom het onderwijs te bevorderen.

Het vermelde advies stond in het teken van burgerschapsvorming. De definitie die eraan werd gegeven was: het stimuleren van de bereidheid en het vermogen onderdeel uit te maken van een gemeenschap en daaraan bij te dragen. Daarbij werd onderscheid gemaakt tussen verschillende doelen. Zo kan burgerschapsvorming zich enerzijds richten op het micro-niveau. Het gaat dan over de vorm van burgerzin, uitgedrukt in de relaties binnen de school, het intermenselijk verkeer, het beschaafd gedrag als norm. Anderzijds gaat het om het bijbrengen van kennis en aanvaarding van de maatschappelijke en politieke praktijken van deze samenleving en de bereidheid en de bekwaamheid daaraan een bijdrage te leveren. In grote lijnen gaat het bij burgerschap dus om attitudevorming, sociale en communicatieve vaardigheden en kennis.

Mede op basis van uw advies trad op 1 februari 2006 de wettelijke bepaling in, geldend voor de WPO, WVO en de WEC,¹ die betrekking heeft op burgerschap en sociale integratie.

¹ waarin staat (bijv. art. 8, derde lid WPO: "het onderwijs a. gaat er mede van uit dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving, b. is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie, en c. is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten."

De inspectie ziet toe op de naleving aan deze opdracht en doet dat op basis van een toezichtkader. In het Onderwijsverslag (2009) constateert de inspectie, dat "voor het derde opeenvolgende jaar weinig ontwikkeling zichtbaar is in het burgerschapsonderwijs. Burgerschap blijft vaak steken in een bundeling van meer of minder toevallige activiteiten en projecten, die scholen als invulling van de burgerschapsoopdracht zien."² Het streven van de wettelijke bepaling is echter scholen ertoe te bewegen om samenhangende leerplannen over verschillende leerjaren te hebben, waarmee ze (met eigen materiaal) vorm en inhoud kunnen geven aan burgerschap en op die manier hun zelf omschreven doelen kunnen bereiken.

Datum

Onze referentie
200857

Vijf jaar na de inwerkingtreding van de wettelijke bepaling lijkt de tijd rijp voor het opmaken van de balans. De bevordering van actief burgerschap en sociale integratie dient praktisch en actief uitdrukking te krijgen in het onderwijs. Het ondersteunen van scholen vind ik hierin van belang, juist gelet op de beleidsvrijheid die scholen volgens de wet hebben. In dat kader vraag ik uw raad om mij te adviseren over de wijze waarop scholen in brede zin ondersteund zouden kunnen worden in hun vormgeving van burgerschap en hoe burgerschapsonderwijs in het verlengde daarvan van bruikbare instrumenten kan worden voorzien. Het gaat dan onder meer over het kennisdeel (kennis over de democratische rechtsstaat, over de kenmerken van de pluriforme samenleving) en om attitudevorming.

Ik verzoek u tevens in uw advies de verschillen binnen PO en VO te expliciteren en daarbij de positie van de maatschappelijke stage in het VO in acht te nemen. Tevens verzoek ik u het advies aan te laten sluiten op uw adviezen over 'Basis voor presteren' en 'Beter Presteren'.

Indien mogelijk, ontvang ik in het eerste kwartaal van 2012 graag een advies op hoofdlijnen van u. Voor tussentijdse afstemming kunt u contact opnemen met de directie Primair Onderwijs t.a.v. de heer Youssef Louakili (070-4122694).

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria van Bijsterveld-Vliegenhart